

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 6.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2009. május 6. 8:00

I.

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. Rövid választ igénylő feladatok

1. A feladat az ókori Róma történelmével kapcsolatos.

Válaszoljon a forráshoz kapcsolódó kérdésekre!

„Caesar közeledett hozzájuk, majd kibékítette őket egymással. Meg volt ugyanis győződve arról, hogy nélkülük sohasem juthatna befolyáshoz, ugyanakkor afelől sem volt kétsége, hogyha amazok összefognának, nála erősebbek lennének. [...] Crassus [...] szilárdan hitte, hogy Caesar magasra fog emelkedni, [...] így [...] kötöttek hárman barátságot és azt esküvel is megpecsételték.” (Cassius Dio)

a) Nevezze meg latin eredetű kifejezéssel a forrásban említett szövetséget! (0,5 pont)

A szövetség neve:

b) Melyik évszázadban történt a fenti esemény? (0,5 pont)

Évszázad:

c) Nevezze meg, ki volt a szövetség harmadik tagja! (1 pont)

Név:

d) Mi volt a forrásban leírtak idején Róma államformája? (0,5 pont)

Államforma:

e) Hogyan vesztette életét Julius Caesar? (0,5 pont)

.....

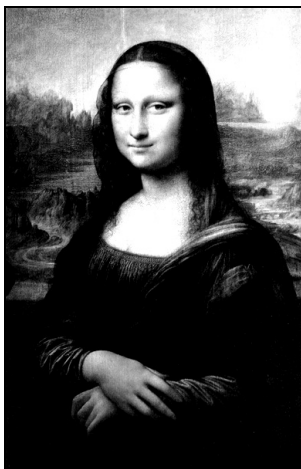
3 pont	
--------	--

2. A feladat a reneszánsz korhoz kapcsolódik.

Válaszoljon a kérdésekre!

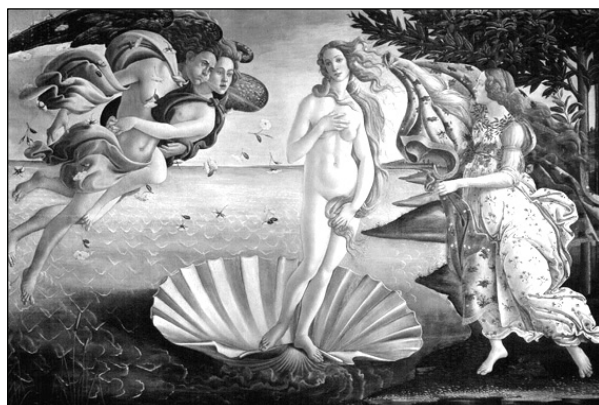
a) Rendelje a művekhez alkotóikat! Válasszon a 4. oldalon felsorolt lehetőségek közül!

Egy név kimarad! (Elemenként 1 pont.)

1. Mona Lisa

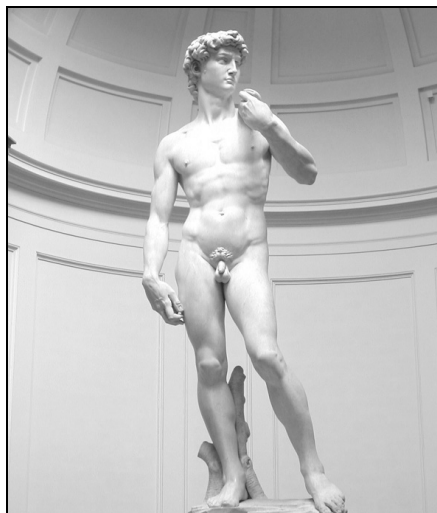
Alkotó neve:

2. Vénusz születése

Alkotó neve:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Dávid

Alkotó neve:.....

Alkotók: Michelangelo Buonarroti
Sandro Botticelli
Raffaello Santi
Leonardo da Vinci

„A XIII. század első felében a város kiterjedt az Arno másik partjára, számos hidat építettek és meghosszabbították a falgyűrűt. [...] 1252-ben verik az első aranyforintot, a korszak egyik legértékesebb pénznemét. [...] A [...] köztársaság csak 1289-ben [...] szerezte meg azt a politikai stabilitást, amely a következő éveket olyan termékenyvé tette a kultúra és művészet terén. [...] Cosimónak volt köszönhető a komoly megalapozottságú pozíciók megszerzése, melyeket a kereskedelmi, de mindenekelőtt a pénzügyi tevékenységek egész Európára történő kiterjesztése eredményezett” (Riccardo Nesti történész)

b) Nevezze meg, melyik városállamról szól a fenti forrásrészlet! (0,5pont)

Városállam neve:.....

c) Nevezze meg, melyik család volt a városállam fő irányítója a XV. században! (1 pont)

Család neve:.....

d) Mi a „reneszánsz” kifejezés magyar megfelelője? (0,5 pont)

.....

5 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. A feladat a Hunyadiak korához kapcsolódik.**Válaszoljon a forrásokhoz kapcsolódó kérdésekre!**

1) „Sok okát beszélnek, miért kezdtek összeesküvésbe a király legrégebb atyai barátai. Hiszen olyan tekintélyben és hivatalokban volt részük, hogy igazán nem lehetett tőlük ingadozást, árulást várni. Az érsek állítólag számos sérelme miatt lett összeesküvő.” (Bonfini)

a) Nevezze meg az első forrásban aláhúzott részekhez köthető személyt! (1 pont)

Személy:.....

2) „Híre jött, hogy Szendrőn nagy török sereg gyülekezik. [...] Mátyás a Délvidék határát nyomban megerősíti, [...] futárokkal figyelmezteti Báthory Istvánt, az erdélyi tartomány helytartóját, meg a temesi főispánt, ama vidék kapitányát. [...] A törökök Kenyérmező nevű faluhoz értek.” (Bonfini)

b) Nevezze meg a második forrásban aláhúzott részekhez köthető személyt! (1 pont)

Személy:.....

3) „Bár [...] már 1440-ben, csecsemőként megkoronázták, a trónt csak [...] a főúri pártharcok elcsitulásakor, tizenkét éves korában foglalhatta el. [Hunyadi János] halálakor [...] joggal érezte, hogy hatalmas ellenféltől szabadult meg. [...] A két Hunyadi fiút és híveiket Budára rendelte. [...] A halálos ítéletet egyedül Hunyadi Lászlón hajtatta végre.” (Kisfaludy Katalin történész)

c) Nevezze meg, kiről szól a harmadik forrásrészlet! (1 pont)

Személy:.....

d) Hol és melyik évben vesztette életét a harmadik forrásban említett Hunyadi János? (Elemenként 0,5 pont.)

Helyszín:.....

Év:

4 pont

4. A feladat a felvilágosodás korával kapcsolatos.**a) A forrásrészletek és a megadott lehetőségek alapján írja a pontozott vonalra a képeken látható személyek nevét! (Elemenként 0,5 pont.)**

1) „A filozófus király, a porosz és egyben az európai történelem egyik legkiemelkedőbb alakja. Egyedülálló műveltsége, a modern társadalmi és politikai eszmék iránti nyitottsága, illetve kiváló vezetői, hadvezéri adottságai kétségkívül az európai történelem egyik rendkívüli alakjává tették. Nem az önkény, hanem az ész kormányozza az országot – hangoztatta a felvilágosult uralkodó, aki önmagát az ország első szolgájának tartotta.” (Lexikoncikk)

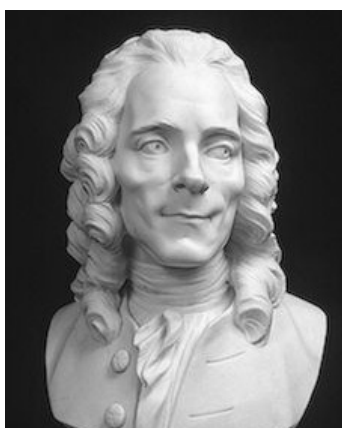
Név:.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2) „Az uralkodónak egyeduralkodónak kell lennie, mivel semmi egyéb, mint a személyében egyesített hatalom képes uralkodni ezen a térségeiben hatalmas birodalmon. Az uralkodás minden egyéb formája nemcsak káros lenne Oroszországnak, hanem végső soron romboló is. Nem akarok mást, mint leginkább hazám jólétét és dicsőségét, és nem kívánok mást, mint alattvalóimmal jót tenni, bármily rendűek legyenek is.”

Név.....

3) „Az egyház- és valláskritika motívumai már ifjúkori műveiben felbukkannak. Két irányban bontakozik ki a későbbi években: egyrészt Isten létének és természetének vizsgálatában, másrészt az egyház evilági hatalmának elutasításában, a Biblia, a dogmák, a türelmetlenség bírálatában.” (Lexikoncikk)

Név:.....

4) „Egy enciklopédia célja valójában az, hogy összegyűjtse az egész földön elszórt ismereteket; hogy általános rendszerüket bemutassa kortársainknak és átadja az utánunk következőknek, hogy unokáink tanultabbak lévén egyben erényesebbekké és boldogabbakká legyenek, mi pedig úgy halhassunk meg, mint akik nagy szolgálatokat tettek az emberi nemnek.” (Az Enciklopédiából)

Név:.....

Megadott lehetőségek: Montesquieu, Voltaire, Nagy Péter, Nagy Frigyes, Nagy Katalin, Mária Terézia, Diderot, II. József

b) Nevezze meg idegen eredetű szóval az első forrásban [1] aláhúzott részre vonatkozó fogalmat! (1 pont)

Fogalom:.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Nevezze meg a második forrásban [2] aláhúzott szövegrészekhez köthető kormányzati formát! (1 pont)

Kormányzati forma:.....

4 pont	
--------	--

5. A feladat az újkori magyar történelemhez kapcsolódik.

a) Írja a pontozott vonalra, melyik esztendőben történtek a forrásokban leírt események! (Elemenként 0, 5pont.)

1) „A törökök nekiláttak az ostromnak, szívósan harcoltak. [...] Már néhány súlyos roham feltartóztatása után küldte el Zrínyi levelét a császárnak, aki Óvár mellett táborozott: megírta, hogy az ellenség ereje kimeríthetetlen, neki kevés embere van, abból is már sokat elvesztett. [...] Szulejmán nem túrvén a késedelmeskedést, [...] parancsot adott az ostromra.” (*Forgách Ferenc*)

Év:.....

2) „Az tömlöcbástyánál Dobó vala,
Ott ő apródját ellőtték vala,
Ő keze, lába sebesült vala,
Ott asszonynépek vitézködnék vala.”
(*Tinódi Lantos Sebestyén*)

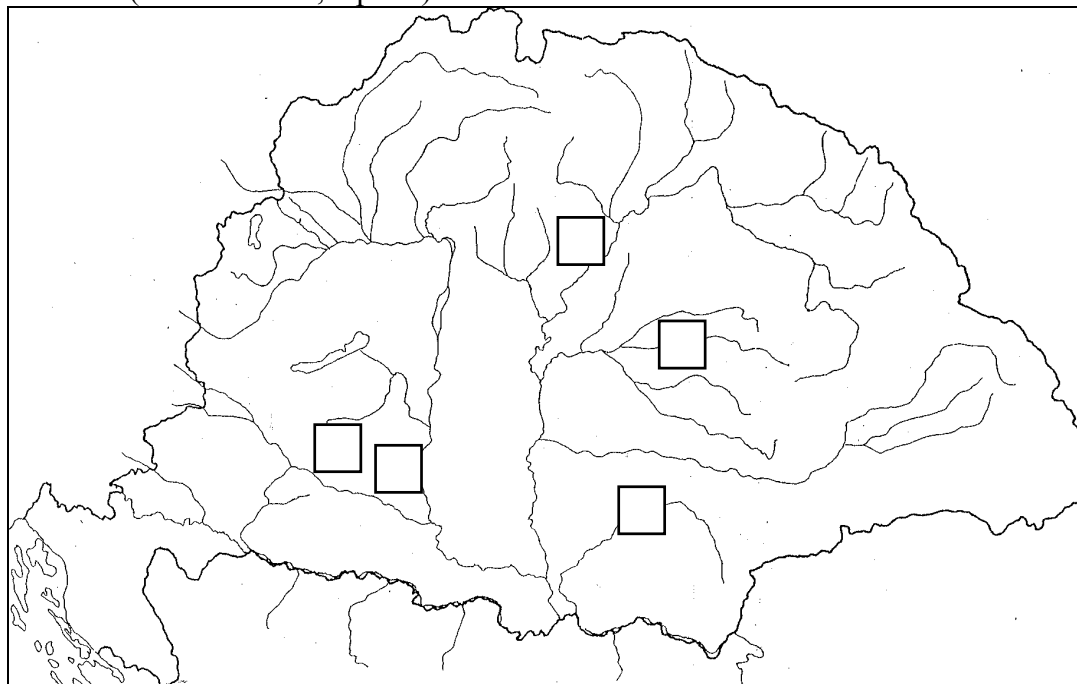
Év:.....

3) „A király serege [...] erősen megzavarodott s futásnak eredt, még azután is tovább folyt a harc, de már nem azon a széles síkságon, hanem közvetlenül az ágyúk előtt. [...] Sokakat az említett feneketlen mocsár temetett magába. A király testét [...] fél mérföldnyire a Csele nevű falutól egy mély földszakadékban találták meg [...] ebbe fúlt bele lovastul együtt, úgy amint volt, teljes fegyverzetben.” (*Brodarics István*)

Év:.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Azonosítsa a forrásokban elbeszélte események helyszíneit a térképvázlaton! A források számának beírásával jelölje a helyszíneket a térképvázlat megfelelő négyzetében! (Elemenként 0,5 pont.)

3 pont

6. A feladat az ipari forradalom korával kapcsolatos.

Döntse el a források és ismeretei alapján az alábbi állításokról, hogy igazak vagy hamisak! Tegyen X jelet a táblázat megfelelő helyére! (Elemenként 0,5 pont.)

Az ipari ágazatok részarányainak változása Franciaországban (százalékban kifejezve)		
	1845-1854	1905-1913
Villamosipar	-	0,7
Szilárd ásványi anyagokból származó fűtőanyagok	0,5	2,7
Fémtermelés	0,9	2,4
Fémfeldolgozás	3,9	12,7
Textilipar	19,8	16,5
Élelmiszeripar	16	14
Ruházati ipar és szövetfeldolgozás	20,1	14,9
Építőipar és közmunka	23,2	13,2

Az aktív népesség három foglalkoztatási szektorának létszáma Franciaországban (ezer fő)				
	1856	1876	1896	1906
Mezőgazdaság	7305	7995	8463	8845
Ipar	4418	4469	5452	5936
Szolgáltatások	2493	3754	4749	5701

Az aktív népesség megoszlása Angliában (%-ban)			
Év	Mezőgazdaság	Ipar	Egyéb
1811	35	45	20
1831	28	42	30
1851	21	52	27
1871	14	55	31
1911	9	54	37

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Állítás	Igaz	Hamis
a) A francia fémiparban az előállított termékek aránya 1850 után nőtt.		
b) A textilipar jelentősége a második ipari forradalom idején egyre nőtt.		
c) Franciaországban az agrárnépesség arányaiban nagyobb volt, mint Angliában.		
d) A francia iparban dolgozók száma 1856 és 1896 között csökkent.		
e) Az ipari forradalom Angliából indult a XVIII. század elején.		
f) A harmadik szektorban dolgozók aránya Franciaországban 1876 és 1896 között hozzávetőleg 10 százalékkal nőtt.		

3 pont

7. A feladat a dualizmus korához kapcsolódik.

Nevezze meg a forrásokhoz kapcsolódó fogalmat, szakkifejezést! (Elemenként 1 pont)

a) „Európában példátlanul széles önkormányzatot biztosított a horvátoknak, de csak addig volt fenntartható, amíg a dualizmus rendszere fennállott. [...] Lehetővé tette a horvát nyelv politikai érvényesülését, nemzeti kulturális és politikai intézmények létrehozását.” (Kolossa Tibor történész)

Szakkifejezés:.....

b) „Kezdetben elsősorban a szomszédos országokba irányult: a Dunántúl és a Felvidék nyugati megyéiből Ausztriába, a Dél-Dunántúlról és a Duna-Tisza közéről Horvátországba és Szlavóniába, Erdélyből pedig Romániába. [...] Az 1880-as- és 1890-es években öltött nagyobb méreteket, különösen az Északi- és az Északkeleti-Felvidék megyéiből [...] tömegesen keltek át az óceánon.” (Katus László történész)

Fogalom:.....

c) „A magyarok 1850 és 1890 közötti több mint 2 és fél milliós gyarapodásából hozzávetőlegesen 1 milliót tulajdoníthatunk [e jelenségnek]. Ebből mintegy félmillió esett a zsidókra és egyéb bevándorlókra, félmillió pedig a hazai nemzetiségekre, elsősorban a németekre és szlovákokra. [...] Elsődlegesen spontán társadalmi folyamatnak tekinthetjük, amely a fellendülő tőkés fejlődés [...] és a városiasodás velejárója volt.” (Katus László történész)

Fogalom idegen eredetű szóval:.....

d) A kiegyezési törvények megalkotásakor a birodalom két uralkodó nemzetének képviselői egyetértettek abban, hogy a keresztény népességgel együtt a zsidóságot is egyenlő jogokban kell részesíteni. Ausztriának a Lajtán túli és Lajtán inneni területein az egyéni egyenjogúság 1867-ben történt elismerését 1868-ban követte a vallási, felekezeti egyenlőség kimondása. Magyarországon viszont az 1867-ben deklarált egyéni jogegyenlőség csak [...] 1895-ben egészült ki az [...] egyenjogúság elismerésével.” (Prepuk Anikó történész)

Fogalom idegen eredetű szóval:.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

e) „A nők aránya a [...] tagságban csekély volt. A tagság több mint fele [...] a fővárosban és környékén tömörült. [...] A kisipari szakmák közül a szabók és a cipészek voltak a legjobban szervezve. [...] A sztrájkokkal kapcsolatos szervező és segélyező tevékenységen kívül más politikai feladatuk is volt. Megszervezték a munkanélküliek tüntetéseit, állandóan napirenden tartották a szociálpolitikai kérdéseket.” (Erényi Tibor történész)

Fogalom:.....

5 pont	
--------	--

8. A feladat a második világháború fordulópontjaival kapcsolatos. (Elemenként 0,5 pont.)

a) Nevezze meg az alábbi forrásrészletekhez köthető települést, helyszínt! Írja le, mikor (év, hónap) történtek a 3. és 4. forrásban leírt események!

1) „Montgomery [...] tervének alapgondolata az volt, hogy meggyőzze a németeket, hogy egy bizonyos ponton akar támadni, és azután ott támadjon, ahol nem várták. A terv tökéletesen bevált. [...] Rommel [...] mindent megtett, hogy időt nyerjen készleteinek kiürítésére, mikor látta, hogy vonalainak áttörése már teljes, és az ellenség támadását nem tudja feltartóztatni. [...] A németek visszavonulása rendezetlen, vad futássá fajult.” (Commager történész)

Település:.....

2) „Paulus tábornok 6. hadserege [...] minden erőt kiadott magából, teljesen kimerült, és szárnyainak védelmét gyenge és kétes harci értékű szövetséges csapatok látták el. A tél már nem volt messze, s nyilvánvaló volt, hogy ha beáll, az oroszok megindítják az ellencsapást. [...] Paulus és hadserege ezután még hét szörnyű héten át kitartott ugyan, sorsa azonban már megpecsételődött.” (Winston S. Churchill)

Település:.....

3) „Hirtelen a naphoz hasonló fény volt látható, majd teljes sötétség borult a városra. [...] A város lakói az első villanástól szinte megvakultak. [...] A város 340 000 lakójából 78 000 halt meg, [...] 14 000 eltűnt, 19 000 pedig megsebesült. A sebesültek nagy része a későbbiek folyamán szintén elpusztult. [...] Három nappal később [...] ledobták a második bombát is.” (Ránki György történész)

Település:.....

Év, hónap:.....

4) „Eisenhower tábornok, a szövetséges erők főparancsnoka kiadhatta az indulási parancsot. E napon több mint ezer bombázógép pusztította a parti védelmi vonalakat. [...] A németeket váratlanul érte a rajtaütés. [...] A szövetségesek [...] 156 ezer katonája vagy ötven kilométer hosszan foglalt el hídfőállást a [...] tengerparton.” (Martin Roberts történész)

Helyszín:.....

Év, hónap:.....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. A feladat a két világháború közötti magyar gazdaság sajátosságaihoz kapcsolódik. Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei alapján!

„Minket is meglátogatott az infláció csapása. Országunk feldarabolása,^(a) a jóvátétel,^(b) és sokféle háborús terhünk kizárta, hogy pénzünk értékét saját erőnkéből állandósítsuk. [...] Be kellett lépniünk a Népszövetségbe. [...] A kölcsönnel, melyet a Népszövetség révén kaptunk [...] jól gazdálkodtunk.” (Horthy Miklós)

a) Mikor vált véglegessé a nemzetközi jog szerint is a forrásban aláhúzott esemény (a)? (1 pont)

Év, hó, nap:.....

b) Magyarázza meg röviden, mit jelent a forrásban aláhúzott fogalom (b)! (1 pont)

.....
.....

c) Írja le, milyen intézkedéssel sikerült 1927-ben megteremteni a pénz értékállóságát! (0,5 pont)

Intézkedés:.....

„Kormányprogramját precíz katonaként írásban és pontokba foglalva hozta nyilvánosságra. [...] Belpolitikai intézkedéseit a gazdasági válságból való kilábalást szolgáló [...] gazdaságpolitikával [...] támasztotta alá. A kormány [...] növelte a kivitel támogatását. [...] A politikának közvetlen feladata lett a piacszerzés, a külkereskedelmi szerződések előkészítése.” (Gergely Jenő történész)

d) Nevezze meg, kinek (teljes név) a kormányprogramjáról szól a fenti forrásrészlet! (1 pont)

Teljes név:.....

e) Húzza alá a felsorolt lehetőségek közül, milyen néven vált ismertté a kormányprogram! (0,5 pont)

100 napos program Nemzeti Munkaterv első ötéves terv Új Irányvonal

f) Mikor tört ki a forrásban említett gazdasági válság? (0,5 pont)

Év:.....

g) Nevezze meg, melyik ország vált Magyarország legfontosabb külkereskedelmi partnerévé a harmincas évek második felében! (0,5 pont)

Ország:.....

5 pont	
--------	--

10. A feladat az 1945 utáni magyar történelemhez kapcsolódik.

a) Párosítsa a magyar, illetve nemzetközi eseményeket az azonos évszámok alapján! Töltse ki a táblázatot a források számának feltüntetésével! (Helyes párok 0,5 pont.)

1) „Tarthatatlan volt a dogmatikus [keményvonalas] Antonín Novotny pártvezér helyzete, akit [...] menesztettek. A viszonylag ismeretlen, s egyetlen klikkbe sem tartozó Alexander Dubcek lett az utóda. [...] Segítségével kiharcoltuk a cenzúra

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

eltörlését, a szinte korlátlan szólásszabadságot. [...] Bekövetkezett az augusztusi megszállás." (Jiri Dienstbier újságíró)

2) A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesülési kongresszusa megállapítja, hogy a magyar munkásosztály soraiban három évtized óta fennállott szakadás megszüntetése, a munkásosztály szervezett politikai egységének megteremtése a népi demokrácia hatalmas győzelme, a reakciós erők hatalmas veresége." (Az MKP és az SZDP egyesülési kongresszusának határozatából)

3) Az oroszok [...] elvágják Nyugat-Berlin minden összeköttetését Nyugat-Németországgal. [...] Az eset pillanatok alatt a két fél erőpróbájává változott. [...] Egy kiválóan összehangolt és lebonyolított hadművelet során az amerikai és az angol légiere [...] repülőgépek bevetésével állandó légihidat létesített, amelyen keresztül fenntartotta a város működőképességét." (Martin Roberts történész)

4) „A Közgyűlés [...] megerősítette Magyarország függetlenséghez való jogát, s követelte ENSZ megfigyelők küldését Magyarországra. [...] Egy világosabb, határozottabb amerikai kiállítás nélkülözhetetlen lett volna [...]. Az amerikai vezetők azonban nem akartak amerikai életeket kockára tenni egy olyan ügyért, amely bántotta ugyan a lelkiismeretüket, de nem jelentett közvetlen fenyegetést Amerika biztonságára." (Henry Kissinger diplomata)

5) „Az új gazdaságpolitika [...] fontos változásokat hozott. Az új rendszer legnagyobb vívmányaként visszaszorult a tervgazdálkodás, amelyet csak a legfőbb kérdésekben és az irányvonalak kialakításánál alkalmaztak. A nehézkes és költséges tervutasításos rendszer megszűnésével egyszerűbb és hatékonyabb lett a központi elképzelések megvalósítása is. A [...] Nyers Rezső keze alatt formálódó új elképzelések másik fontos pontja volt a vállalati önállóság megteremtése." (Magyar Távirati Iroda)

6) „A védekezésre kényszerülő egyiptomi csapatoknak sikerült megnehezíteniük az izraeli hadsereg dolgát, a több frontról meginduló támadást azonban már nem tudták feltartóztatni és fokozatos hátrálásra kényszerültek. [...] Az angol és a francia csapatok október 31-én kapcsolódtak be a harcokba, Kairót és a csatorna-övezet kezdtek el bombázni." (Múlt-kor történelmi portál)

Nemzetközi esemény	Magyar esemény

b) Írja a pontozott vonalra a szövegek alapján meghatározott három évszámot időrendi sorrendben! (Elemenként 0,5 pont.)

Évszámok:

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

12. A feladat a mai magyar társadalommal, a gyermekek jogaival kapcsolatos. Válaszoljon a forrás és ismeretei alapján a kérdésekre! (Elemenként 0,5 pont.)

„6. § [...] (2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez. [...]

(4) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön.

(5) A gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.

(6) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a médiában fejlettségének megfelelő, ismeretei bővítését segítő, a magyar nyelv és kultúra értékeit őrző műsorokhoz hozzáférjen, továbbá hogy védelmet élvezzen az olyan káros hatásokkal szemben, mint a gyűlöletkeltés, az erőszak és a pornográfia.

7. § (1) A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozóitól csak saját érdekében, törvényben meghatározott esetekben és módon választható el. [...]

(4) [...] A gyermeknek a szülő felügyeleti joga megszűnése esetén is joga van származása, vér szerinti családja megismeréséhez és - a vér szerinti család beleegyezése mellett - a kapcsolattartáshoz.

(5) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy mindkét szülőjével kapcsolatot tartson abban az esetben is, ha a szülők különböző államokban élnek.

8. § [...] (3) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy alapvető jogai megsértése esetén bíróságnál és törvényben meghatározott más szerveknél eljárást kezdeményezzen. [...]

10. § (1) A gyermek kötelessége különösen, hogy

a) gondozása és nevelése érdekében szülőjével vagy más törvényes képviselőjével, gondozójával együttműködjön,

b) képességeinek megfelelően tegyen eleget tanulmányi kötelezettségének,

c) tartózkodjék az egészségét károsító életmód gyakorlásától és az egészségét károsító szerek használatától.” (Az 1997. évi XXXI. törvényből)

a) Köteles-e a gyermek együttműködni szüleivel?

.....

b) Milyen esetben tarthatja a kapcsolatot vér szerinti családjával a nevelőszülőknél felnőtt gyermek?

.....

.....

c) Melyik szülőjével tarthat kapcsolatot az elvált szülők gyermeke a törvény szerint?

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d) Milyen esetben lehet testi fenyítést alkalmazni a gyermekeknél?

.....

e) Korlátozható-e a gyermek abban, hogy televíziót nézzen? Válaszát indokolja is!

Válasz:.....

Indoklás:.....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
1. Ókori Róma	3	
2. Reneszánsz	5	
3. Hunyadiak	4	
4. Felvilágosodás	4	
5. Magyarország a XVI. században	3	
6. Ipari forradalom	3	
7. A dualizmus társadalmi viszonyai	5	
8. A második világháború fordulópontjai	3	
9. A magyar gazdaság a két világháború között	5	
10. Magyarország 1945 után	3	
11. Harmadik világ	3	
12. Gyermekjogok	3	
Összesen	44	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum:

Megjegyzések:

- Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
- Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 6.

TÖRTÉNELEM
EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2009. május 6. 8:00

II.

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!
Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok elkészítéséhez az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (fejlődés, változás, termelés stb.), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), amelyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve piszkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **négyet** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:
kidolgozandó:

kettő rövid és **kettő** hosszú feladat, amelyek közül **mindegyik más-más korszakra** és legalább **kettő a magyar történelemre** vonatkozik.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Buddhizmus	rövid
	14.	Keresztes hadjáratok	hosszú
	15.	Az USA polgárháborúja	rövid
	16.	Két világháború közötti világgazdaság	hosszú
Magyar történelem	17.	Kalandozások	rövid
	18.	Habsburg-magyar viszony a Rákóczi-szabadságharc idején	hosszú
	19.	Magyar nyelv a reformkorban	rövid
	20.	Nagyvárosi életmód a dualizmusban	hosszú
	21.	Bethlen István	rövid
	22.	A Kádár-korszak gazdaságpolitikája	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

Ellenőrizze választása helyességét az alábbi táblázat kitöltésével!

A feladatválasztás szempontjai	Igen
Négy feladatot választott?	
Legalább két magyar történelmi feladatot választott?	
Legalább egy egyetemes történelmi feladatot választott?	
Két rövid és két hosszú feladatot választott?	
Mind a négy kiválasztott feladata különböző korszakból való? (A táblázatban a korszakokat a kettősvonal választja el.)	
Egyértelműen jelölte feladatválasztásait?	

A feladatok közül **csak a választott négyet dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

14. A feladat a középkor történelméhez kapcsolódik.

(hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei alapján a keresztes hadjáratok okait, mozgatórugóit, a hadjáratok hatásait, jellemző következményeit! Használja a középkorai történelmi atlaszt!

Templomos és johannita lovag

„A konstantinápolyi császár követi könyörögve kérték a pápa urat és minden hívő keresztényt, segítsék őt a pogányok ellen, hogy megóvhassa a Szentegyházat, amelyet a pogányok azon a vidéken csaknem megsemmisítettek.” (Bertold szerzetes)

„Ne kételkedjete hát, ti bűnösök: jóságos az Úr. [...] Ő kezeskedik érte, hogy katonáinak zsoldja az ő eltévelyedéseik bocsánata és az örök üdvösség legyen. Te bátor lovag, te férfiú a harcban: íme, a veszélytelen bajvívás, ahol a győzelem hírnevet hoz, és a halál nyereséggé lesz. Ha okos kereskedő, jó üzletember vagy, akkor meghirdetem neked a nagy vásárt. Ügyelj, ne hogy elmulaszd! Vedd föl a keresztet és mindenért, amit bűnbánó szívvel meggyóntál, azonnal bűnbocsánatot nyersz.” (Clairvaux-i Szent Bernát apát toborzóleveléből)

„Úgy az ezredik esztendő táján Európa népessége növekedésnek indult, és ez a növekedési szakasz három évszázadig tartott. [...]E századok során [...] Európa lakossága megkétszereződött vagy megháromszorozódott.” (Massimo-Livi Bacci)

„Jeruzsálem bevételét és a levantei latin államok létrehozását kereskedelmi állomások létesítése kísérte a Földközi-tenger partjai mentén. Ezekből elsősorban Velence és Genova kereskedő-államai húztak hasznot. [...] Az Európán kívüli kereskedelem természetének megváltozását a kontinens belkereskedelmének átszerveződése kísérte.” (N. J. G. Pounds)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

16. A feladat a XX. század egyetemes történelméhez kapcsolódik. *(hosszú)*

Mutassa be a két világháború közötti gazdaság fejlődési tendenciáit, problémáit! Válaszában térjen ki az első világháború hatásaira, a konszolidáció éveire és a világgazdasági válságra is!

„A háború olyan mély gyanakvást és gyűlöletet ültetett el az európai nemzetekben, hogy ódzkodtak annak az együttműködésre építő kölcsönös függőségnek az újjáélesztésétől, ami pedig a háború előtti gazdasági rend kötőanyagát alkotta. [...] Kelet-Európában a nemzeti identitásuk [azonosság-tudatuk] építésén buzgólkodó új államok sürgősen új védővámokat vezettek be legfontosabb iparágaik védelmére. Ennek fő következménye a Duna-medence gazdasági egységének felbomlása [...] lett. [...] A jóvátételek a kor Európájára oly jellemző gazdasági rövidlátás legjobb példái voltak.” *(Martin Roberts történész)*

Infláció az első világháború után (Az árak hányszorosára nőttek az egyes országokban)	
Franciaország	7
Ausztria	14.000
Magyarország	23.000
Lengyelország	2.500.000
Szovjet-Oroszország	4.000.000.000
Németország	1.000.000.000.000.000

„E tervbe olyan utasításokat dolgoztak be, amelyek rugalmas alkalmazkodással kezdettől fogva arra irányultak, hogy a termelékenység legmagasabb fokát biztosítsák, ami Németország folyamatos és növekvő produktivitásával

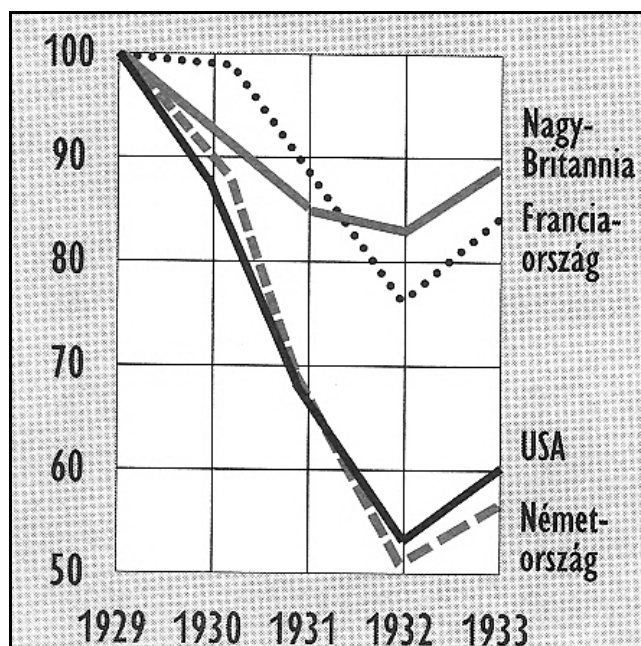
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

[termelőkéesség] összeegyeztethető. Hogyha egyszer Németországban helyreállnak a rendes gazdasági körülmények és a rendes termelékenység, meggyőződhetünk arról, hogy a [...] reményteljes becslések a jövőben elérhetőként megcsillanó összegek tekintetében mindenképpen beigazolódnak.” (Részlet a Dawes-tervből; 1924)

„Folytatódtak a századfordulón kibontakozó tendenciák: erőteljes koncentráció a nagyiparban, a futószalag-termelés elterjedése. Ugyanakkor, minden ilyenfajta jóslat ellenére sem tűnt el a kisipar: a villamosság vagy a robbanómotor elterjedése a kis műhelyek, szolgáltató és szállító kisvállalkozók talpon maradását is segítette. [...] Legnagyobb mértékben az autógyártás növekedett, amely igazi húzóágazattá vált: az Egyesült Államokban 1929-ben az autógyártás használta fel az alumínium 37,4 %-át, a kovácsolt vas 52%-át, a táblaüveg 73%-át és a gumi 84,2%-át, óriási keresletet támasztott üzemanyagra, szerelő-és karbantartó-hálózatra, utak építésére.” (R. Cameron gazdaságtörténész)

„Mindenkinek joga van a magántulajdonra, vagyis megtakarított vagyonának leghatályosabb védelmére. [...] Ha ennek az elvnek alapján esetleg szükségessé válnék a spekulánsok, közvetítő-kereskedők, vagy akár a tőkések tevékenységének megnyirbálása, úgy ezt meg kell tennünk, de nem a szabadság csorbítása, hanem megvédelmezése céljából.” (F. D. Roosevelt)

Az ipari termelés mutatója 1913 és 1938 között százalékban (az 1913-as szint mindenütt 100%-nak felel meg)				
	1913	1929	1932	1938
USA	100	180,8	93,7	143,0
Németország	100	117,3	70,2	149,3
Nagy-Britannia	100	100,3	82,5	117,6
Franciaország	100	142,7	105,4	114,6
Szovjetunió	100	181,4	326,1	857,3
Japán	100	324,0	309,1	552,0
Világ	100	153,3	108,4	181,7

Az ipari termelés alakulása négy országban, százalékban (1929 = 100%)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

17. A feladat a magyarság korai történelméhez kapcsolódik.

(rövid)

Mutassa be a források és ismeretei alapján a kalandozások jellegzetességeit, a sikerek és kudarok okait! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„A sereg egy részét állítják lesbe. [...] Az összecsapás megtörténtével azok, akiket előreállítottak, szándékosan futásnak erednek, és ha az ellenség hadirend nélkül végzi az üldözést, miután azok túlhaladtak a leshelyen, a lesben állók előjönnek, és az ellenség mögött a hátába kerülnek. Azután az előre meghatározott jelre a megfutamodók is visszafordulnak és körülveszik őket. [...] Úgyesen kilesik a kedvező alkalmat, és ellenségeiket nem annyira karjukkal és haderejükkel igyekeznek leverni, mint inkább csel, rajtaütés és a szükségesekben való megszorítás útján.” (Bölcs Leó, bizánci császár)

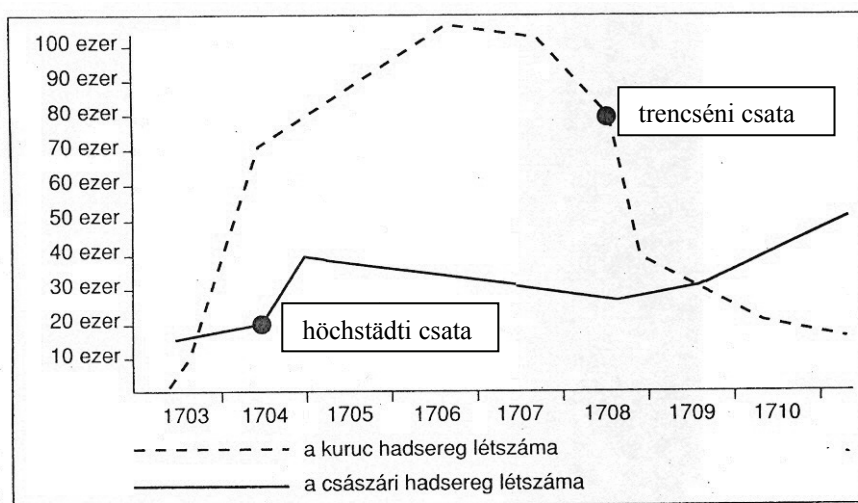
„[Madarász] Henrik király a csata megkezdése előtt a következő bölcs és üdvös tanácsot adta: «Amikor elkezdték a harcot, senki ne próbálja előzni bajtársát, még ha gyorsabb is a lova, hanem az egyik oldalról a pajzsoktól védve, a pajzsokon fogjátok fel az első nyíllövéseket, azután sebes vágatással és leghevesebb lendülettel rohanjatok rájuk, hogy másodszor ne tudják kilőni rátok nyilaikat, mindaddig, amíg nem érzik a fegyvereitek által ütött sebeket.» A szászok tehát nem felejtkeznek el az igen üdvös figyelmeztetésről, és rendezett hadsorokban egyszerre rohamoznak, s nem akad olyan, aki gyorsabb lovával megelőzné a lassúbat, hanem ahogy a király mondotta, egyik oldalról a pajzsokkal fedve, pajzsaikon felfogják az ártalmatlanná vált nyíllövéseket, azután, ahogy a bölcs férfiú megmondta, gyors rohammal rájuk mennek úgy, ahogy amazokból nyögések közben előbb távozik az élet, semmint másodszor kilőhetnék nyilaik villámain. És Isten kegyes ajándéka folytán bekövetkezett az, hogy amazoknak inkább a futáshoz, semmint a csatához jött meg a kedvük. [...] Ezt a Merseburg melletti dicsőséges és emlékezetre méltó diadalt a

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

saját uralmuk érdekében gyalázatos módon eltörölték ama nagy Jeruzsálemi Endre király nagyfentosságú törvényét, amely [...] megadta azt a jogot, hogy törvénysértés esetében szembeszegülhessenek a királyokkal. [...] Ezt a nemzetet, mely Marsnak ugyancsak híve, megfosztják hadi érdemeitől, [...] alig találni egy-egy erőd élén magyar embert. [...] Az ország területének nagy részét elvették törvényes birtokosától, és mellőzve a haza érdemes fiait, idegeneknek adományozták.” (II. Rákóczi Ferenc kiáltványából; 1704)

„A höchstadi vesztett csata óta elvesztettem reményemet az idegen csapatok segítségével, és ezért nagyon is hajlottam a békére, de az ország érdekének megfelelő békére, melyet csak az angolok és a hollandok közbenjárására remélhettem, akik, ha komolyan akarták volna, kényszeríthették volna erre a császárt.” (II. Rákóczi Ferenc)

„Minekokáért az Ausztriai Ház [...] az országglakos rendeinek és azoknak szabadságának nyilvánvaló ellenségévé változtatta magát, [...] magunkat említett első Joseph császár és ő általa az egész Ausztriai Ház, rajtunk követett királyi engedelmisségétől s tiszteletitől és minden magának tulajdoníttatni kívánt jussától a magyar koronánkhöz, országunkhoz, annak igazgatásához, most avagy a jövőben, akármi módon való ragaszkodásától felszabadultaknak és megmenekedetteknek lenni végezvén [...] teljes jó kedvünkől és szabad akaratunkból, hazánkban interregnumot lenni vallunk, tudniillik: országunkat király nélkül lenni jelentjük és hirdetjük.” (Az ónodi országgyűlés rendelkezéseiből; 1707)

A katonai erőviszonyok alakulása a Rákóczi-szabadságharc idején

„Az említett jeles Rákóczi Ferenc életének és összes, Magyarországon s a hozzá csatolt részeken [...] található [...] javainak [...] kegyelmet adunk [...] beleértve az országban való nyugodt megmaradást is. Valamennyi [...] Rákóczi-követőnek [...] szintén megbocsátó kegyelmet adunk jóságosan, [...] javaikra is kiterjesztjük a kegyelmet. A fegyverletételt sem kell olyan értelemben felfogni, mintha senkinek sem lenne szabad fegyvert viselni, ezzel szemben minden ellenségeskedést abba kell hagyni. [...] A vallás ügyében érvényben hagyjuk az ország elfogadott törvényeit.” (A szatmári béke)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

19. A feladat a XIX. század magyar történelméhez kapcsolódik. (rövid)
Mutassa be a források és ismeretei alapján a magyar nyelv ügyének mint társadalmi mozgalomnak alakulását a reformkorban!

„Két idősebb nővérem [...] a magyar nyelvből rendszeres oktatásban részesült, mert gyakorlatuk vajmi kevés volt, miután az akkori világban soha senki a magasabb körökből magyarul nem beszélt, de rendesen vagy éppen nem, vagy csakis hiányosan tudták hazai nyelvünket. Nemcsak az egyes úri családok tagjai társalogtak egymás között német nyelven, de az összes cselédség, egészen le a mindenesig, mosó- és konyha-leányokig, igáskocsisig, mind németek valának.” (Podmaniczky Frigyes naplójából)

„A magyar igen szerencsés helyzetbe jutott nyelvének művelése által. Az új idő varázsütése valóban csudákat idézett elő a nyelvből, s mindez megtörtént s átmene, mint jó pénz, a szellemi élet forgalmába, s népszerűséget, közelismerést vívott ki magának.” (Erdélyi János; 1851)

„Széchenyi [...] az akadémia üléstermében kifüggesztette mindazon szokat, melyekre egyenértékűeket nem talált nyelvünkben, s fölszólított bennünket, keressük meg e kifejezéseket, melyekre szüksége volt. Maga is nagy kedvvel adta magát reá a szófaragásra. [...] Kossuth is foglalkozott szócsinálással, mégpedig elég szerencsésen, mert megvolt benne a nyelvérzék. [...] Eötvös Pepi [József] találta fel a kételyt, Ballagi [Mór] a nővért, Szemere Bertalan használta először a jellemet és irodalmat, Szemere Pál után, aki többek közt a szilfából a szilárd szót csinálta. Mindez és számtalan más szó hamar terjedett el, s közvagyonná vált.” (Pulszky Ferenc)

A magyarországi újságok száma a XIX. század első felében				
Év	Magyar nyelvű	Német nyelvű	Egyéb	Összesen
1801	4	3	1 latin nyelvű	8
1830	10	9	1 latin nyelvű 3 nemzetiségi	23
1840	26	18	1 latin nyelvű 8 nemzetiségi	53
1847	33	19	7 nemzetiségi	59

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

20. A feladat a dualizmus korához kapcsolódik.*(hosszú)*

Mutassa be a források és ismeretei alapján a nagyvárosi életmód sajátosságait a dualizmus korában! Utaljon a budapesti életmódra ható tényezőkre! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„A kis asztalkáknál diákok készülnek a vizsgára, anatómiát, jogbölcseletet, irodalomtörténetet tanulnak. Ha akarom, szabadegyetem. [...] Az első kávéházi törzsvendég Petőfi Sándor volt. Azóta a magyar irodalom a kávésiparral együtt fejlődik. [...] Itt töltjük az életünket. [...] Az angol hallatlan göggel mondja: »Az én házam, az én váram.« De a pesti ember sem kevesebb önérzettel vetheti vissza: »Az én kávéházam, az én váram.«” (Kosztolányi Dezső; 1914)

„A századfordulóra az olvasás, tánc, színház, séta, sporttevékenységek a férfiak rosszallása ellenére széles körben elterjedtek a nők körében, mint a szabadidő eltöltésének lehetséges módjai. Újabb szórakozási formák is megjelentek, mint például a mozi, mely a szegény nők számára is elérhető időtöltés volt. Míg egy-két évtizeddel korábban a nőknek nem illett idegen férfiakkal érintkezniük, mindez a filmszínházak megjelenésével fellazult, hiszen ott vadidegen férfiak és nő kerültek egymás mellé a sorokban (jóllehet, az eltérő helyárok miatt a vagyoni alapú elkülönülés fennmaradt).” (Kéri Katalin történész)

„Ki kellene irtani az úgynevezett jasszbeszédnek, detektív-nyelvnek a tisztos polgári családokba, rendes családok fiai közé való betolakodását; a mai apróságok már úgy beszélnek, hogy minden harmadik, negyedik szavukat mi öregebbek már meg se tudjuk érteni.” (Darvassy Károly korabeli kritikája)

„Ily körülmények között az egyedüli helyes megoldás csak az lehetett: [...] a Gizella tértől az Andrássy úton át végig a Városligetig föld alatt nyitni utat a közlekedésnek.” (Budapesti Hírlap; 1896)

Korabeli plakát

Munkáslakások a budapesti Dagály utcában 1900 körül

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

22. A feladat a Kádár-korszakhoz kapcsolódik.*(hosszú)*

Mutassa be a Kádár-korszak gazdaságpolitikájának jellemző vonásait! Válaszában térjen ki a gazdaságpolitikai döntéseket befolyásoló tényezőkre!

„A Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány teljes mértékig elítéli az elmúlt évek hibás mezőgazdasági politikáját, az erőszakos termelészövetkezeti szervezést, a zaklatás jellegű tagosítást, mindazokat a módszereket, amelyeknek alkalmazása következtében évekre visszaesett a magyar mezőgazdaság. [...] A kormány a parasztság szabad elhatározására bízta a gazdálkodási mód megválasztását, tehát a szövetkezetek fenntartásának, alakításának, valamint a szövetkezés formáinak megválasztását.” (A kormány felhívása; 1956. november)

Mezőgazdasági szövetkezetek 1955-1961 között			
Év	A szövetkezetek száma	A szövetkezeti tagok száma (1000 fő)	A szövetkezetek földterülete (1000 hektár)
1955	4816	306	1213
1956	2089	119	597
1957	3394	156	820
1958	3507	169	958
1959	4489	565	2620
1960	4576	960	3941
1961	4681	1221	4539

Kronológia:

1958-60 – Második hároméves terv

1961-65 – Második ötéves terv

1966-70 – Harmadik ötéves terv

1971-75 – Negyedik ötéves terv

1976-80 – Ötödik ötéves terv

1981-85 – Hatodik ötéves terv

1986 – A hetedik ötéves terv kezdete

„A reformot közgazdasági és politikai okok indokolják. Közgazdasági szükségessége végső fokon abban gyökerezik, hogy a gazdasági növekedés korábbi fontos forrásai, tartalékai erősen kimerülőben vannak, s a jövőbeni gyors növekedés csakis a gazdaság belső tartalékainak intenzívebb feltárása, a műszaki fejlődés meggyorsítása révén lehetséges. A reform politikai fontossága mindenekelőtt abban rejlik, hogy a

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

tömegek életszínvonalának jövőben gyorsabb emelését hivatott biztosítani. [...] Politikai cél továbbá, hogy megszüntessük az egyéni kezdeményezést és felelősséget gátló túlzott kötöttségeket, visszaszorítsuk a bürokratikus tendenciákat.” (Az MSZMP Központi Bizottságának határozatából; 1966)

„A szocialista gazdaság hírhedten képtelen volt – minden teljesítményfokozó kísérlet ellenére – a teljesítményeket az eredményekkel összekapcsolni, és ezzel az embereket nagyobb erőfeszítésekre ösztönözni. De a második gazdaság megjelenésével milliók számára nyílt meg olyan terület, ahol nyilvánvaló, kézzelfogható [...] összefüggés volt egyfelől a befektetett gondolat, munka, kitartás és másfelől az eredmény között. S ez az összefüggés emberek millióival feleltette el, hogy szolgáltatásban élnek.” (Hankiss Elemér szociológus)

A fontosabb tartós fogyasztási cikkek 100 háztartásra jutó száma			
	1960	1970	1980
Hűtőszekrény	1	35	87
Mosógép	19	70	91
Porszívó	4	38	76
Személyautó	0	6	26
Motorkerékpár	7	16	21
Rádió	73	101	142
Televízió	5	66	99
Lemezjátszó	5	15	29
Magnetofon	2	9	37

„A hatvanas évek közepén Kádár elfogadta, hogy gazdasági reformra van szükség. Arra azonban ügyelt, hogy valódi reform mégse legyen. Valami kis jót még az a fél-reform is hozott, ezt a kis jót vették vissza néhány évvel később. [...] Addigra már eltékozták az ország az ország erőforrásait. Most nyugati kölcsönöket vettek fel, és azokat pazarolták el.” (Kemény István, szociológus)

Magyarország külföldi adósságállománya (millió dollár)		
Év	Bruttó	Nettó
1975	4 199	2 000
1977	6 253	3 580
1978	9 468	6 141
1984	10 983	6 549
1985	13 955	8 046
1987	19 584	13 683
1989	20 390	14 900

Világpiaci árváltozások százalékban (Az 1972-es árakat 100%-nak véve)				
	1974	1975	1978	1980
<i>Kőolaj</i>	455	532	532	1336
<i>Szén</i>	224	263	279	334
<i>Alumínium</i>	130	149	222	306
<i>Hús</i>	124	135	182	223

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
